

Una prova avaluarà tot l'alumnat quan acabi la Primària

Direcció General de l'Educació Bàsica i el Batxillerat
Barcelona, 25 de setembre de 2008

Aquest curs 2008-2009, tots els nens i les nenes que acabin el sisè curs d'Educació Primària faran una prova que avaluarà el seu grau d'assoliment de les competències bàsiques matemàtiques i lingüístiques. El model de la prova neix de l'experiència d'avaluació de competències que es va desenvolupar a Catalunya entre el 2001 i el 2007. El tipus d'avaluació que es desenvoluparà és similar al que s'aplica en altres països d'Europa.

1. Un nova estratègia d'avaluació a Catalunya. La prova de competències bàsiques a 6è de Primària

1. 1. Què és la prova de competències bàsiques de 6è de Primària?

És una avaluació externa de caràcter formatiu i orientador, dissenyada per mesurar el grau d'assoliment de les competències bàsiques per part dels nens i les nenes al final de l'etapa d'educació primària.

1. 2. Cap a una cultura d'avaluació

La prova de competències bàsiques de 6è curs de Primària s'inscriu en el plantejament general que fa el Departament d'Educació de l'avaluació dels resultats educatius. Aquesta prova, que serà la mateixa per a totes les escoles catalanes, complementa les avaluacions anomenades diagnòstiques que,

d'acord amb allò que estableix la Llei Orgànica d'Educació, s'han de fer a 4t curs de l'educació primària i a 2n curs de l'ESO. Durant el període d'escolarització obligatòria es faran, doncs, un total de tres proves, una cada dos cursos acadèmics. La prova de 6è serà externa, les altres dues —la de 4t curs de Primària i la de 2n curs de l'ESO— seran proves d'autoavaluació obligatòries i les passarà i corregirà el professorat de cada centre. El Departament proporcionarà als centres models estandarditzats d'aquestes dues proves d'autoavaluació.

1. 3. Justificació i beneficis de la prova de competències bàsiques de 6è curs de Primària

Mitjançant l'avaluació externa de l'alumnat de tots els centres, el Departament vol disposar de més informació sobre la situació global de l'educació a Catalunya i la situació de cada centre. Els resultats de les proves els coneixeran el Departament, el centre i les famílies —respecte als seus propis fills—. No es faran públics de manera general per centres i per alumnes.

Quant a l'alumnat i les famílies, l'avaluació final de Primària —junt amb d'altres fonts d'informació— els ha de permetre conèixer el grau de consecució dels objectius fixats per a aquesta etapa educativa i ha d'afavorir la transició de l'alumnat cap a la Secundària.

L'avaluació externa de l'alumnat de Primària té fonamentalment un objectiu formatiu i corrector. Ha de ser un element més, per ajudar que cada centre conegui els seus punts forts i el seus punts febles.

Durant el curs 2008-2009 també s'iniciarà l'aplicació d'indicadors de centre. Els indicadors de centre permeten obtenir informació mesurable d'un conjunt acotat de variables avaluatives que ofereixen una perspectiva del funcionament i dels resultats del centre. La informació referida a aquest conjunt de variables s'actualitzarà cada curs escolar i servirà tant per analitzar l'evolució del centre com per comparar la seva situació amb la de la resta de centres. L'anàlisi de la informació que aportí la prova de 6è i la resta d'indicadors de centre ha d'esdevenir un punt de referència per a l'adopció de decisions de millora.

Per tant, la valoració dels resultats ens permetrà introduir mesures correctores per assolir la millora de l'educació. Aquesta millora ve donada per la capacitat d'un sistema, d'un centre o d'un docent de generar progrés educatiu en un alumne o en un grup d'alumnes amb unes característiques personals, en un

context social i econòmic i en el marc d'un centre concret, més enllà del que seria esperable si no s'intervingués en el seu procés educatiu natural.

D'aquesta manera, cada escola pot activar mesures específiques que permetin millorar i donar més vigor a tots els trets identificats com a elements positius. Les modificacions que els centres poden introduir en l'exercici de la seva autonomia poden ser de tot tipus, organitzatives o didàctiques, però en qualsevol cas han de traduir-se en millores dels resultats de l'alumnat. I per aconseguir-ho, les esmentades modificacions han d'incidir, sobretot, en el treball diari a l'aula, orientant-lo cap a l'assoliment de coneixements i de competències bàsiques.

1.4. Concepte i format de la prova

La prova que farà l'alumnat de 6è curs de Primària estarà centrada en les competències bàsiques. Les competències bàsiques defineixen allò que ha de ser el nucli dels processos d'ensenyament i aprenentatge i estan fortament orientades cap a la seva aplicació a les realitats quotidianes. Al final de Primària, s'espera que els nens i les nenes tinguin ja suficientment consolidades, en relació als objectius de l'etapa, algunes d'aquestes competències —en lectura i escriptura, en expressió oral, en càlcul, en coneixements culturals, socials o naturals, entre d'altres—. En cas contrari, en cas de no haver assolit les esmentades competències, l'èxit de l'alumnat en els estudis de secundària quedaria poc afermat.

La primera prova externa de competències per a l'alumnat de 6è, que es realitzarà al llarg d'aquest curs 2008-2009, prioritzarà les competències lingüístiques i matemàtiques, segons es defineixen a la Llei Orgànica d'Educació i al Decret de la Generalitat de Catalunya d'ordenació de l'Educació Primària. En els pròxims anys, sense deixar d'enfocar aquests dos nuclis competencials, s'aniran incorporant a les proves altres coneixements i competències.

Amb l'objectiu de mesurar allò que realment és bàsic, com a part de l'avaluació de les competències lingüístiques, s'inclourà —el primer any, de manera experimental, en una petita mostra de centres— una activitat oral: la lectura en veu alta i posterior explicació d'un text breu de tipus informatiu. Es llegiran textos en català, castellà i anglès.

1.5. Criteris de gestió de la prova

El Departament d'Educació designarà equips avaluadors per a cada centre de Primària. Una mateix equip podrà estar assignat a més d'un centre. Aquestes

equips estaran formats per professorat extern i intern del centre, de Primària i de Secundària. El conjunt de equips d'un territori o zona educativa estarà coordinat per una comissió presidida per un inspector o inspectora d'educació.

La part escrita de les proves es realitzarà els mateixos dies per a tots el centres. La part oral es realitzarà de forma esglaonada, a la setmana següent del dia o dies en què s'hagin programat les proves escrites.

Les proves tindran lloc a final de curs i es duran a terme en els mateixos centres en què estan inscrits els i les alumnes.

1.6. Tots els centres faran la prova de competències el curs 08/09

El Departament d'Educació és conscient del repte que representa la prova d'avaluació de competències bàsiques de 6è de Primària. També és conscient, però, de la necessitat d'introduir mesures de transformació i millora dels centres educatius. Aquestes mesures no es poden ajornar més. Per tant, la prova de competències bàsiques de 6è de Primària s'aplicarà a tots els centres del Servei d'Educació de Catalunya, sigui quina sigui la seva titularitat.

L'aplicació de la prova de competències a 6è de Primària ha d'ajudar a millorar el sistema educatiu i els resultats acadèmics de l'alumnat, ha de ser una eina més perquè els estudiants de Catalunya adquireixin les competències bàsiques indispensables per saber-se desenvolupar en situacions complexes i per continuar aprenent al llarg de la vida.

2. L'avaluació de les competències bàsiques a Catalunya: un bon tros de camí ja fet

Les competències bàsiques s'avaluen a Catalunya des de l'any 2001 amb unes proves elaborades per la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa – l'actual Direcció d'Educació Bàsica i Batxillerat –, en el marc més general de l'avaluació de centres.

El programa d'avaluació de les competències bàsiques es va organitzar en fases de dos anys. El primer any de cada fase es fixaven les competències que calia avaluar i s'elaboraven les proves, que es lliuraven a tots els centres de Catalunya per tal que les apliquessin a l'alumnat corresponent. També al primer any de cada fase es feia una aplicació externa a una mostra representativa de centres de Catalunya, els resultats de la qual es donaven a conèixer com a referents de tots els centres. El segon any de cada fase es tornaven a lliurar a tots els centres les mateixes proves, amb lleugeres modificacions derivades de l'experiència de l'any anterior.

El programa va deixar d'aplicar-se l'any 2008. El Departament d'Educació volia analitzar els resultats de l'experiència per orientar les seves actuacions futures.

Avaluació de les competències bàsiques a Catalunya. 2001-2007	
2001	Competències bàsiques 10 anys (Cb 10). S'avaluen les competències en diferents àmbits: lingüístic, matemàtic, social i científic.
2002	Competències bàsiques 14 anys (Cb 14). S'inclou l'avaluació de les competències bàsiques en TIC.
2003	Cb 10. S'inclou l'avaluació de les competències bàsiques en l'àmbit artístic.
2004	Cb 14. S'avaluen tots els àmbits avaluats en els cursos anteriors.
2005	Cb 8-10-12. Es focalitza l'avaluació en l'àmbit matemàtic.
2006	Cb 14. Es focalitza l'avaluació en l'àmbit matemàtic.
2007	Cb 10. Es focalitza l'avaluació en l'àmbit lingüístic.

3. L'avaluació de competències bàsiques al país europeu

La millora dels resultats educatius constitueix una preocupació constant per als responsables de les polítiques educatives europees. L'avaluació dels processos d'ensenyament i aprenentatge és una de les fórmules que es fan anar per assolir

aquest objectiu. Aquesta avaluació pot concretar-se de diverses formes, d'acord amb els aspectes avaluats, ja siguin els processos activats pel professorat, les tasques assumides pels centres, la gestió i l'administració del centre, el funcionament global del sistema educatiu o els resultats de l'alumnat, que poden ser examinats per part d'un professor o centre concret, una autoritat educativa del territori o un organisme nacional.

En el conjunt de països de la Comunitat europea estan molt esteses les proves externes d'avaluació de les competències bàsiques de l'alumnat que finalitza l'educació primària. En alguns, les proves ja fa uns anys que es fan. En d'altres, comencen a aplicar-se aquest curs o estan en fase experimental i començaran a passar-se de manera generalitzada en un futur pròxim.

Encara que el ventall de situacions és molt variat, es poden identificar dos models avaluatius diferents. Uns quants països organitzen proves centralitzades per avaluar els progressos dels alumnes i aquestes avaluacions tenen efectes sobre el seu itinerari formatiu, ja sigui perquè d'elles depèn l'obtenció d'algun tipus de certificat, ja sigui perquè els resultats obtinguts orienten l'atenció educativa que han de rebre en els cursos posteriors. En aquest grup de països s'hi troben França, la comunitat francesa de Bèlgica, Holanda, Dinamarca i Anglaterra. En altres països les proves centralitzades no tenen incidència sobre l'itinerari formatiu de l'alumnat de manera individualitzada, sinó que, més aviat, són una eina per mesurar el funcionament global del sistema educatiu. En aquest segon grup de països hem de situar a Itàlia, Portugal, Finlàndia i Suècia.

Models d'avaluació externa diagnòstica als països europeus a l'educació primària (o cursos equivalents)

França	A França, els anomenats protocols nacionals d'avaluació diagnòstica de l'escola, després d'uns anys d'assaigs, s'han generalitzat el curs 2007-2008. Aquests protocols s'apliquen a CE1 —l'equivalent de 3r de Primària— i, encara amb caràcter experimental, a CM2 —l'últim curs de Primària, equivalent al nostre 5è—. Són proves que mesuren les competències bàsiques lingüístiques i matemàtiques. La seva finalitat és identificar els alumnes que estan en risc de no assolir els objectius definits al marc comú de competències bàsiques i que, per tant, han de beneficiar-se, a l'etapa d'educació secundària, d'un "Programa personalitzat d'èxit educatiu" (PPRE). Les proves, un quadern que l'alumne ha de contestar per escrit, les passa i les corregeix el professorat de cada centre segons indicacions molt detallades fetes <i>pel Ministère de l'Education Nationale</i> i recollides al <i>Livret de l'enseignant</i> .
Bèlgica (Comunitat francesa)	El 1997, el <i>Décret-Missions</i> (el decret que defineix "les missions prioritàries de l'ensenyament fonamental") va crear una "Comissió d'eines d'avaluació relatives al marc comú de competències bàsiques". Aquesta Comissió es va encarregar de produir bateries de proves d'avaluació, difoses després pel govern, "a títol indicatiu",

	<p>en totes les escoles de la comunitat francesa belga. L'aplicació d'aquestes proves no depèn, doncs, de l'administració central, sinó dels mestres de cada escola. La major part de les proves disponibles per ara fan referència a les competències que els nens i les nenes haurien d'haver assolit als 8 anys (a segon curs de Primària).</p> <p>Al final de 6è de l'educació primària, l'alumnat que és avaluat positivament a les proves de competències bàsiques obté el Certificat d'études de base (CEB). Aquest Certificat no és, però, una condició per ser admès a l'educació secundària. L'alumnat que no assoleix el CEB a 6è pot fer-ho durant el primer cicle de l'educació secundària.</p>
Holanda	<p>L'Institut Nacional d'Avaluació Educativa (<i>Centraal instituut voor toetsontwikkeling, CITO</i>) desenvolupa proves que les escoles acostumen a utilitzar per orientar els seus alumnes quan acaben l'educació primària (al grup 8, amb 12 anys). CITO és una agència d'avaluació privatitzada des del 1999, els productes de la qual es fan servir també a altres països —com ara Alemanya o Turquia—. Un 80% de les escoles holandeses passen les proves CITO als seus alumnes. Els resultats de les proves i el dictamen del professorat del centre serveixen per decidir quina orientació tindrà l'alumnat a l'educació secundària, que a Holanda s'organitza en tres itineraris diferenciats, més o menys orientats cap al món laboral o cap a l'ensenyament superior.</p>
Escòcia	<p>Quan els mestres d'educació primària creuen que els seus alumnes han completat un dels sis nivells en què s'organitza aquesta etapa, poden descarregar una prova adequada al nivell d'una pàgina web gestionada per la <i>Scottish Qualifications Authority (SQA)</i>. Les proves, anomenades <i>National Assessments</i>, tenen com a referència el marc definit pel <i>5-14 National Guidelines</i> i es centren a les competències lingüístiques (lectura i escriptura) i matemàtiques. Els mestres les fan servir per verificar la seva valoració respecte a l'assoliment d'aquestes competències per part dels seus alumnes.</p>
Anglaterra	<p>Els anomenats <i>Key Stage National Curriculum Tests</i> es fan a 2n i 6è —alumnes de 6 i 10 anys, respectivament—. Les proves de 6è, conegudes com a proves finals del Key Stage 2 i que són de caràcter obligatori, es passen a totes les escoles el mateix dia (el mes de maig). Són proves d'anglès, matemàtiques i ciències. Les proves les passa i les corregeix una agència externa contractada per la <i>Qualification and Curriculum Authority (QCA)</i>. Amb aquestes proves no es pretén avaluar els alumnes selectivament amb vista a l'educació secundària. Les escoles selectives de secundària —que existeixen només en algunes zones i són conegudes com a <i>grammar schools</i>— fan les seves pròpies proves amb aquest objectiu.</p>
Dinamarca	<p>A partir del 2007 es van introduir proves nacionals d'avaluació al llarg de l'educació primària —<i>Folkeskole</i>—. No són de caràcter obligatori, però una gran majoria de les escoles (un 95%) les fan servir. L'objectiu de les proves és proporcionar als mestres una verificació externa del grau d'assoliment dels objectius educatius per part dels seus alumnes. Les proves, que duren uns 45 minuts, les fa cada alumne responnent les preguntes que li planteja un programa informàtic. Una vegada completada la prova, l'alumne és informat dels resultats i també la seva família. Els informes són descriptius i no recullen una qualificació numèrica o estandarditzada. Cada any és fa pública una estadística de resultats nacionals amb la intenció de que cada mestre i cada escola pugui contrastar els obtinguts pels seus alumnes amb la mitjana de tot el país. Les proves al final de la <i>Folkeskole</i> són encara opcionals, però el govern danès té la intenció de fer-les obligatòries.</p>
Itàlia	<p>L' <i>Istituto nazionale per la valutazione del sistema educativo di istruzione e di formazione (INVALSI)</i> produeix proves de llengua, matemàtiques i ciències per als alumnes de</p>

	<p>2n i 4t. Els resultats de cada província es fan públics i s'envien també a les escoles els resultats globals de cada classe. En cap cas, però, tenen incidència sobre l'avaluació individual dels alumnes, que correspon als seus mestres. A partir del curs 2006-2007 les proves van deixar de passar-se a tots els alumnes i van començar a ser aplicades només a una petita mostra de 220 escoles, que apleguen uns 7.000 alumnes de 2n i 4t.</p>
Noruega	<p>Des del curs 2007-2008 es fan proves nacionals de competències bàsiques a 5è i 8è de Primària. En formen part del Sistema Nacional de Qualitat i Avaluació (National Quality Assessment System). Les proves mesuren la competència lectora en noruec i anglès i la competència matemàtica. El seu propòsit és ajudar els mestres a adaptar la seva tasca a la diversitat de l'alumnat.</p>
Suècia	<p>Les proves nacionals de suec, anglès i matemàtiques es fan a 5è i 9è de Primària i tenen com a objectiu homologar i fer comparables els resultats educatius de les diferents escoles. Les proves són obligatòries a 9è, mentre que a 5è depèn de la decisió dels mestres aplicar-les o no. El govern té a la seva agenda introduir una prova nacional de suec i matemàtiques a 3è de Primària.</p>
Finlàndia	<p>L'avaluació final de l'educació bàsica —alumnes de 16 anys— té per objectiu orientar-los en els estudis de secundària superior. Les proves tenen caràcter nacional.</p>